

Péntek, 1924 január 5.

SEMPER PARITÁS, KIADÓ
HIVATAL ÉS NYOMDA

Ciuj-Kolozsvár, St. Baron
L. Pop, (Brassai-utca) 10

Telefon: Szerkesztőség
és kiadóhivatal — 977
La. N. Sz. — 558

A kéziratok kizárólag a
szerkesztőségnek cím-
zendők. Kéziratokat nem
adunk vissza

UJ KELET

ADÓ-POLITIKAI-MAPIRÓ

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

Romániában	
Egész évre	— 320
Félévre	— 320
Negyedévre	— 170
Egy hónapra	— 60
Egy szám ára pályaud- varon és vidéken is	3 lej
Bukarestben	— 3-50
Csehszlovákiában	
Egy hónapra	— 25 ck
Egy szám	— 1-50 ck

Ciuj-Kolozsvár * VII. évfolyam * 4. szám

Igazgató: SZÉKELY BÉLA

5634. Tebeth 28 * 1924 január 5 Szo mbat

Benes jövődölése

Benes külügyminiszter újévi cikke, a diplomácia szokott virágnyelvéhez képest, elég őszintén és világosan tárja fel az európai politika jövő kilátásait. A francia-cseh szövetségi szerződés előzményeinek és a kulisszatitkainak ismeretében nem kell csodálkoznunk, hogy Benes a problémák élére Oroszországot helyezi, amelyet szerinte a következő évben az összes államoknak jogilag és végérvényesen el kell ismerniök. Maga a francia-cseh szövetség, mint azt közvetlenül az első hírek után megírjuk, létségtelen jele a kurzusváltozásnak, amely Poincarének a szovjetekkel szemben folytatott politikájában bekövetkezett. Oroszországot, legálább egyelőre, nem lehet fegyverrel megdönteni. Ez a felismerés bírta rá a francia diplomáciát, hogy a hűséges lengyel vazallusokat meghágyva, kezét nyújtson a cseh köztársaságnak, amely nemcsak az orosz kérdésben, de a szomszédi viszonyból fakadó sok egyéb kérdésben is, állandó konfliktusban van Lengyelországgal. A szerződés egyébként nyugtalanító hatásal volt majdnem egész Európára. A kisantant többi államai sícsenek túlságosan elragadtatva az új szövetségtől és a Quai de Orsay most azon töprengenek, miként lehetne megnyugtanni és rekompenzálni a súlyosan megbántott kis szövetségeseket. Mert a nagy szövetségekkel Párisban már egyáltalán nem törődnek. Ma már befejezett tény, hogy Anglia és Franciaország között — a párisi diplomaták szellemes műkifejezése szerint — bekövetkezett a „barátságos szakítás”. Az erők új elosztódása és az államok új orientációja, szükségszerűleg maga után fogja vonni a mai európai konstelláció megváltozását is.

Végleges megoldások természetesen a közeljövőben nem várhatók. Az óvatos Benes maga is mondja, hogy 1924-ben csak provizorikus szanáását reméli az európai helyzetnek. Minden kérdés kulcsa a reparáció. Amíg ez nyugvópontja nem jut, addig Európában bekérül beszélni nem lehet. Benes azt hiszi, hogy a legközelebb megejtendő francia és német választások, valamint a már bekövetkezett angol választás eredménye, alapot nyújt majd egy szintetikus európai politika inaugurálására. Franciaország maga is szeretne már kilábalni valahogy a német hinárból, aminek beszédes jele, hogy a Ruhr-vidéken máris rátértek a láthatatlan megszállás módszerére. Az utóbbi napokban olyan híreket is lanszítottak, hogy Franciaország teljesen visszavonja csapatait a megszállott területekről, ezt azonban a párisi hivatalos jelentések odamódosítják, hogy a passzív ellenállás feladása óta annyira megjavult a helyzet a Ruhr-vidéken és a nyugalom is olyan mértékben állott helyre, hogy Degoutte tábornok néhány francia ezred további ottartását szükségesnek ítélte s ezek az ezred csakugyan visszatértek Franciaországba. Katonai szakértők szerint ma már csak félannyi francia katona van német területen, mint négy héttel ezelőtt. Millerand elnök a köztársaság népéhez intézett újévi kiáltványában szintén hangsúlyozza, hogy Franciaország jövő politikáját csakugyan a kiengesztelődés és a tartós béke gondolata fogja irányítani.

Benes jövődöléseinek harmadik és legérdekesebb fejezete az, amelyben a parlamentarizmus krízisééről beszél. A cseh külügyminiszter azt hiszi, hogy a következő évben Európa összes államainak revízió alá kell venniök kormányzati szisztémájukat és meg kell oldaniok elsősorban a parlamentarizmus kérdését. Ez ma a legsúlyosabb internacionális probléma, amely nemcsak az államok belső életének rendjét szabja meg, de súlyosan belevág a nemzetközi életbe is. A parlamentarizmus az elmúlt években számos helyen halálos dőfést kapott. Különböző diktatúrák keletkeztek, amelyek egyedül údvívó kormányzati rendszernek a terrort és egyeduralmat hirdették. Am elegendő volt egy rövid esztendő, hogy bebizonyosodjék: a mi

korunk nem alkalmas már a diktatúrára. A legtöbb országban szinte magától sorvad el a diktatura és előkerült a népkormányzás szükséglete. Oroszország nyitotta meg a sort és most Olaszország következik, ahol a fascizmus

Radics a dunai Svájc megteremtéséről

Politikai és gazdasági megegyezést kíván Ausztria és a jugoszláv Unió között. Egységes akció a kormány megbuktatására. Radics visszatért Zágrábba?

(Zágráb, január 4. Az Uj Kelet tudósítójától.) Tegnap egész Zágrábban elterjedt az a meglepő hír, hogy Radics a horvát köztársasági parasztpárt vezére megérkezett Zágrábba és egyik párt-hívének lakásán tartózkodik.

Zágrábi politikai körökben úgy beszélnek, hogy Radics, mint azt már a lapok is jelentették, néhány nap előtt Bécsbe érkezett és ott várja párt-hívének jelentését. A horvát köztársasági párt egyik küldöttje Bécsbe ment, felkereste Radicsot és informálta a politikai helyzetről. Találkozott Radics Koroseccel, a klerikális párt vezetőjével is. A megbeszélések alkalmával elhatározták, hogy Radicsnak haladéktalanul vissza kell térni Zágrábba és

meg kell kezdeni a tárgyalásokat a demokrata párt tagjaival és a többi ellenzéki pártokkal, hogy együttesen megbuktassák a radikális kormányt.

Az új kormány vezetését Davidovics, Korosec és Spaho vállalná, ezt a kormányt a Radics-pártiak is támogatnák, akik ebben az esetben be is vonulnának a parlamentbe. Ezeket a tárgyalásokat az ugynevezett Gyurics-féle jegyzőkönyv alapján indítanák. Radics a tárgyalások folyamán eddigi merev álláspontját feladná és több engedelményt nyújtana a demokratáknak. E megbeszélés után határozták el, hogy Radicsnak azonnal vissza kell térnie Horvátországba.

Igen sok jel vall amellett, hogy Radics már átlépte az SHS. határt és Zágrábban nyíltan beszél, hogy a horvát parasztpárt vezére most a nyilvánosság elé lépett rejtekeiből és egyik bécsi lap munkatársának adott interjújával megerősítette bécsi tartózkodásának híré, egyben pedig a nyilvánosságra hozta legújabb világpolitikai koncepcióját, amellyel

egyre jobban veszíti el lába alól a talajt. Az angol munkáspárt győzelme sem fogja eltéveszteni hatását az európai politikára és így remélhető, hogy a következő év a politikában is meghozza az annyira óhajtott kiegyenlítődést.

a középeurópai kérdést egy jugoszláv-osztrák államszövetséggel kívánja megoldani.

Ezt az eszmét, amely korábban hirdetett jugoszláv-osztrák szövetségi programját legújában felváltotta, legelőször egy december 14-én Londonban tartott előadás során említette. Programját most a bécsi Stunde munkatársa előtt újból részletesen kifejtette.

Az említett bécsi lap, amely tudósításához hozzáfűzi, hogy „Radics nyilatkozatai gyakran utopisztikusan és lehetetlenül hangzanak”, a következőkben közli Radicsnak új koncepciójáról tett kijelentését:

Nyugateurópa közvéleménye még mindig nem tudja eléggé méltányolni Bécsset, mint a germán, deli- és nyugati szláv és magyar világ középpontját, ami arra vezethető vissza, hogy a legutóbbi időkben a Habsburgok jelentősége visszafejlődött a Hohenzollerekével szemben. Az összeomlásból azonban az osztrák köztársaság kelt életre, amely az intelligencia, munkásság és parasztság együttműködésén alapul. Ausztria közvéleményében és sajtójában az európai világtelfogás él és így

Ausztria a dunai Svájc kuttforrásává vált.

Ebből a célból mindenekelőtt politikai és gazdasági megegyezésnek kell létrejönnie Ausztria és a jugoszláv Unió között. Az Unió elérése végett a SHS. királyságot át kellene szervezni. Mindenekelőtt meg kellene valósítani Horvátország önrendelkezési jogát. A pacifista Horvátország ebben az esetben gazdasági egységet képezne az osztrák köztársasággal. Ez volna az első jelentős lépés a dunai és balkáni nemzetek komoly gazdasági alapokon felépülő egységének.

Ausztria a dunai Svájc kuttforrásává vált.

Ebből a célból mindenekelőtt politikai és gazdasági megegyezésnek kell létrejönnie Ausztria és a jugoszláv Unió között. Az Unió elérése végett a SHS. királyságot át kellene szervezni. Mindenekelőtt meg kellene valósítani Horvátország önrendelkezési jogát. A pacifista Horvátország ebben az esetben gazdasági egységet képezne az osztrák köztársasággal. Ez volna az első jelentős lépés a dunai és balkáni nemzetek komoly gazdasági alapokon felépülő egységének.

Anglia új antantot tervez Franciaország ellen

Négy irányban orientálódik a brit világpolitika. Két hatalmi csoportba tömörülnek Európa államai. Asquithot emlegetik új miniszterelnökként. Nehézségekbe ütközik a koalíció

Megszűntnek tekintik az antantot

(London, január 4. Az Uj Kelet tudósítójától.) Anglia legnagyobb folyóirata, a „Fortnightly Review” hatalmas cikkben jelenti, hogy amióta a francia-cseh szerződés megkötésével a francia politika leplezetlenül Anglia ellen irányul, Anglia is aktívabb külpolitikára szánta el magát. Az angol politikai világ is olyan tervekkel foglalkozik, melynek célja a hatalmakat a francia politikával szemben megszervezni, feleletül Franciaország angolelles csoportosítására. „A hatalmak egyensúlya” cím alatt a lap kifejti, hogy

az angol politikában jelentős változás van folyamatban. A folyóirat vázolja az új politika alapvonalait és hozzátesszi, hogy azok akár egy munkáskormány, akár egy liberális ügyvezető kormány politikájának irányelveit fogják alkotni. A cikk abból indul ki, hogy angol és francia részről elkövetett hibák folytán az antant megszűnt cordiale-nak lenni. Anglia politikája nagy változáson megy át. Az angol politika visszatér régi tradíciójához, az európai egyensúly fenntartásának elvéhez. Ezért a következőkre törekszik:

Szorosabb összeköttetés Anglia és a kis-antant között,

valamint Anglia és Belgium között, mely viszony ezen államokat német támadás ellen biztosító garanciaszerződésen nyugszik. Az

angol külpolitika másik főiránya: antant London—Berlin—Varsó—Moszkva között, miután Németország és Oroszország beléptek a népszövetségbe és Lengyelország az angol pénzügyi támogatás alapján lemondott arról, hogy az elválasztó fal szerepét játssza Németország és Oroszország között. Azonkívül részt akar venni Anglia a spanyol-olasz Földközi-tengeri csoportosulásában, aminek az ára az volna, hogy Anglia Olaszország javára kijelentse érdekeltségét a görög ügyekben. De számít az angol politika Törökországgal is, melynek megnyerése legkönnyebbnek látszik.

Az említett folyóirat nyíltan beismeri, hogy ennek az európai szervezkedésnek célja az lenne, hogy

Franciaország hegemoniára irányuló tervei-
veinek utját elvágják.

Ez a cél azonban nem háborút jelent Franciaország ellen, hanem éppen azt, hogy Franciaországot az angol politika békés irányelveinek előadására kényszerítsék. Más kérdés azonban, hogy ez a sokirányú terv sikerülni fog-e. A külpolitikai akadályok mellett ugyanis Anglia súlyos belső válság felé halad. A közeli napokra jósolt kormányváltásról érkező hírek szerint Angliában jelentékeny

koalíciós mozgalom indult a munkáspárt ellen.

A londoni nagytőke, mely megriadt a vagyoni

Oradea-Mare

HASKÖTÖK, MŰLA BAR

IDEZ
vvarad

TALYU LUXUS
ÖZÖSSEL BEHA-
STERDAMBAN

azásért
sághoz

lapokat

és vasal
kalaposmester,

ERZ

TENAX

Kamrák, objektívek,
ereszfilm, filmpakt. leme-
zek, látcsövek

uresti, Str. Servastopol 13

N 7 6 8

boák
nagy raktár

dézmát legfőbb programpontra valló munkáspárti kormánytól, a polgári pártok egységes frontját akarja megteremteni a régi gazdasági rend védelmére. Baldwin a konzervatív párt vezetőin kívül a City legtekintélyesebb embereivel tárgyal, akik azt ajánlották, hogy Asquithot kell megbizni a kormányalakításra, akkor meg kell ígérni neki a konzervatív párt támogatását. Mivelhogy Asquith a liberális intrazigens szárnyát képviseli, ez nem jelentene egyebet, mint hogy a protekcionista felüggesztik elveiket, csakhogy a munkáspártot a kormányhatalomtól elűthessék.

A pénzemberek javaslatáról minisztertanács fog dönteni. Baldwin miniszterelnök Londonba érkezett, hogy a döntőtanácskozásban résztvegyen és úgy nyilatkozott, hogy leszavaztatása esetén

munkáskormányt kell következnie.

Ugylátszik azonban, hogy Baldwin ellenzésre tállt, vagy maga nem akarja a terv keresztülvitelét vállalni, mert bejelentette, hogy lemond a konzervatív párt elnökségéről. Egy távirat arról számol be, hogy a konzervatívok és a liberálisok között igen mely az ellentét és nem valószínű, hogy a koalíció létrejöhesse.

Szerencsétlenség a fiúmei kikötőben.

Fiuméből jelentik: A fiúmei kikötőben tragikus szerencsétlenség történt, amelynek három ember esett áldozatul. A kikötőben a raguzai hajóstársaság Bosanska nevű gőzhajójának megérkezését jelezték, mire Matteo Lussich matróz, aki a hajókikötéseknél szokott segédkezni, két gyermekével, a tizenöt éves Giovannival és a négy éves Alexandróval a Duca d'Quita mólóra sietett, hogy a hajót bevárja. Amikor kikötött a hajó, Matteo Lussich gyermekeivel felment a fedélzetre ismerőseit üdvözölni. Közben szél támadt és amikor vissza akartak térni a partra, egy erős szélroham a kis Giovannit lesodorta a keskeny hajóhídról a vízbe, az ide-oda táncoló hajó és a part közé. A matróz gyermeke megmentésére a vízbe ugrott, de a következő pillanatban a himbálózó hajó a mólóhoz ütdött és a vízben küzködő matrózt gyermekével együtt véres huscatattá préselte. Ekkor érkezett a szerencsétlenség színhelyére a hatvanöt éves Felice Del Campo, Lussich barátja, aki látva a történeteket, abban a reményben, hogy még segíthet a szerencsétleneken, utánuk ugrott a vízbe. A szélben táncoló hajó azonban ismét a parthoz csapódott és Felice Del Campo is barátai sorsára jutott. Néhány percig lebegett a három összeroncolt ember holtteste a víz színén, azután eltűnt a mélységben. A hatóságok egész éjszakán át keresték a szerencsétlen emberek holttestét, de eredménytelenül.

Egy zsidósors

Regény. Dán nyelven írta Méir Ááron Goldschmidt

Jákob nekifeszítette arcizmait és szemidegeit, hogy egész arcán a boldogság kéje lássék teljes ragyogásában és ilyen módon meggyőzően feleljen a kérdésre. Ugyancsak magára kényszerített jókedvvel lenyomta Léwy-t a diványra, pipát nyomott a kezébe és úgy mondta:

— Megengedi, hogy egy csésze kávéval kínáljam meg? Valamivel csak viszonzanom kell a gratulációt, különösen hogy olyan szépen nyújtotta át!

Amíg a kávé beöntésével foglalatalkodott, Léwy egy gyors pillantást vetett Jákobra, aztán nagy nyugalommal és szakértő alaposággal rágyújtott a pipára és amennyire csak lehetséges volt, kényelmesen elhelyezkedett a diványon. Mintán beléköstolt a „zamosos lébe” és meggyőződött róla hogy jó, azt mondta:

— Szívesen iszom a kávéjából Bendixen. De azt el kell ismernie, hogy nem ilyen módon szokás megtraktálni azt, aki gratulálni jön, mégpedig ilyen alkalomból. Én azt reméltem, hogy sámpányer-flaskókat lesz szerencsém majd felvonulni látni kettős rendekben: huszonhét sámpányer-flaskót, hogy a kijáró huszonhét üdvölvést leadhassuk. Vagy talán már leadta őket?

— Nem, — felelt Jákob mosolyogva. — No te jóisten! — folytatta Léwy. — Ha jól szemügyre veszem magát, — micsoda ember maga! Ha az ember a szerelem hetedik menyországában röpököd, ha ugyszólván csak kegyességéből ereszkedik le annyira, hogy a földön jár, ahelyett, hogy táncolna, hogyan lehet akkor otthon megülni a jászol mellett és egy plémasinán egy egészen prózai tejeskávét

Öngyilkosság ekrazitál

Két órával a rablás elkövetése után ekrazitpatronnal felrobbantotta magát az utonálló. Egy rablótámadás, az előzmények és az epilógus

(Bécs, január 4. Az Uj Kelet tudósítójától.) Tegnap éjjel, tíz perccel éjfél előtt, a bécsi Opera környékén irtózatatos detonáció zaja verte fel a csendet. Az Opera mellett posztoló rendőrörszem, aki bombamerényletet sejtett az eksplozió hallatára, eöbbs segítségért sipolt, majd a fuólépésben megérkező rendőrökkel behatolt az Opera árkádai alá, ahol egy

fiatalember borzalmasan összeroncolt holttestére bukkantak.

A holttestet hatalmas vértöcsa vette körül, a hulla koponyája a felismerhetetlenségig össze volt roncsozva és mintegy tizenhét méternyi sugarú körben a föld agyvelődarabkákkal és koponyaszilánkokkal volt tele. A holttesttől mintegy hét méternyire egy patronhüvelyt és egy kis darabka gyújtószinort találtak.

Az azonnal kiszállt rendőri bizottság megállapította, hogy az ismeretlen az öngyilkosságnak eddig szokatlan, borzalmas nemével vetett véget életének. A nyomok ugyanis minden kétséget kizárólag azt bizonyítják, hogy

az öngyilkos ekrazitpatront vett a szájába, amit egy angol gyújtószinór segítségével robbantott fel.

A halott zsebében kétféle névre szóló igazolványt találtak, az egyik egy egyetemi hallgató nevére szól, a másik Kürbis Herman névre volt kiállítva. A Kürbis Herman névre szóló igazolvány adta meg a rendőrségnek az első nyomot. A rudolfsheimi kerületi kapitányság ugyanis alig két órával az öngyilkosság elkövetése előtt körtáviratban kérte fel az összes kerületi kapitányságokat Kürbis Herman elfogatására, aki egy Kühne nevű társával

a késő esti órákban rablást követett el a Kohlenhofgassában.

Kühnét a rendőrségnek még a tett színhelyén sikerült letartóztatnia, ő árulta el tettestársának nevét. A rudolfsheimi rendőrkapitányság távirati körlevele szerint Fleischer Sarolta baromfikereskedőt tegnapeste a néptelen Kohlenhofgassában két csavargó támadta meg, az egyik ölmosbottal ütött a fejére, a másik kiragadta a kezéből a huszonötmillió koronát tartalmazó táskáját, mire mind a ketten futásnak eredtek. Az asszony segélykiáltására összerúzó emberek még a helyszínen elfogták az egyik tettest, a másiknak azonban sikerült el-

menekülnie. Az elfogott rablót a kerületi kapitányságra kísérték, ahol bevallotta tettestársának nevét is, aki két órával a rablás elkövetése után, a letartóztatástól való félelmében borzalmas módon vetett véget életének.

Kühne vallomása szerint társával együtt Szászországból vándorolnak be Ausztriába, hogy munkát keressenek. Előbb a Brown-Boweműveknél Tünnitzben találtak szerelői a kalmazást, november végén azonban Bécsbe jöttek, ahol a Holzwart szállodába szálltak meg. December nyolcadikára teljesen elfogyott a pénzük, úgyhogy kénytelenek voltak a szállodát elhagyni és a ki nem fizetett szoba árának fejében egyik kézipodgyászkodást is otthagyták. Kühne állítása szerint a szállodából való kiköltözés után B. Anna nevű asszonyhoz költöztek a Mariahilferstrasséra, akit házassági apróhirdetés révén ismertek meg. B. Anna asszony azonban a rendőrségen tett vallomásaiban kijelentette, hogy a fiatal emberek csak késő estig tartózkodtak nála, de egyetlen éjszaka sem aludtak a szobájában és így

valószínű, hogy a két fiatal ember lakás híjján az utcán töltötte a téli éjjeleket.

Amikor már az utolsó zálogcédulából is kifogytak, elhatározták, rabolni fognak, hogy pénzhez jussanak. Így született meg a rablás gondolata, amelynek végrehajtásakor Kühne nyomban rajtavesztett, Kürbis pedig attól való félelmében, hogy őt is letartóztatják, borzalmas módon vetett véget életének.

Ma délelőtt a rendőrség emberei megjelentek a Holzwart-szállodában és lefoglalták a két fiatal ember zálogul hagyott podgyászkodást. A podgyászkodás a rendőrség több ekrazitpatronra bukkant, amelyeket a két fiatal ember Kühne állítása szerint a tünnitzi munkahelyükről hozott magával.

Hőekével tisztítják meg a behavazott vasuti vonalakat. A személy- és gyorsvonatforgalomban az utóbbi napokban rendkívüli zavarok tapasztalhatók az óriási hófúvás következtében. A Bukarestből érkező vonatok legtovább 10—12 óras késéssel érkeznek Kolozsvárra. A közlekedésügyi miniszter a zavarok elkerülése céljából elrendelte, hogy az üzletvezetőségek hőkejeláratokat szereljenek fel a behavazott vasuti vonalakra.

— Sejtettem! — dörmögte maga elé Léwy.

— Én magam vagyok, — én magam kihozom magam és nem tudom végét vetni. Oh, nem is tudom elmondani magának azt a rettenetes állapotot, melyben olykor vagyok. Már odáig jutott a dolog, hogy félek hozzájuk menni, ha idegenek vannak náluk. Szinte tapintatlanságnak érzem már a családdal szemben, megmutatni a vendégeknek, hogy egy zsidó vejtük van. És hogy ha már mégis velük kell lennem, a félelem ver ki rajtam, ha két ember halkan beszél egymással, ha jelentősen összenéznek, ha mosolyognak — és nem tudom, hogy miért mosolyognak? Nincs elég szemem és nincs elég fülem, hogy mindegyikre figyelhetnék, darabokra tépem magam — és ezek a pillantások, ez a mosolygás talán éppen a világ legártatlanabb dolgai! Lehetséges. De hogyha mégis csak meg van bennem ez a félelem! Ha nem vagyok náluk, olyankor mindig ott szeretnék lenni, úgy érzem, hogy jelenlétem valahogy mégis csak meg tudja akadályozni ezeket a megjegyzéseket, — ha csak jól rávigyázok. És mindehhez még hozzájárul az: ha nem vagyok ott, ez a léhító hadnagy, az Engberg, mindig szerelmesem körül óálkodik.

— Szóval, hogy teljes legyen a szerencsétlenség, még féltékeny is?

— Nem! De mindakettőn egy leánynak udvaroltunk és most, hogy a leány engem választott, úgy gondolom, becsületbe vágó kötelessége volna a másiknak, hogy visszavonuljon. Legalább is bizonyos szemtelenség szükséges ahhoz, hogy továbbra is csak úgy bejárjon a házhoz, mintha semmire történt volna. A dolognak olyan látzatja van, mintha arra várna, hogy elérkezik még az ő ideje is.

(Folyt. köv.)

Dieknél ma este fél 6 órától, holnap, vasárnap egész nap nyitva

Meggyilk

Egy legény, két amelynek három megölte

(Kolozsvár. Megrendítő események romszékmege szereplője és állását legjobban

A falusi gely a neve, a háromszéki volna korlátlan szerepét egyelő leány töltötte dályozta ezt a lott és a náret hogy az igazsá

Két leán bajuszu legény viruló fiatal legény minden a csapodár tés csint, abba hagg barátokoztak, Kiskovács Ge boldog volt és rök kényurak nagy-nagy sze

Ennek jele nemcsak akik boldog sük eleget te képen, nem két szerelmes

Ezt az zavarta egy meg tudták, h vatalosan a s gazdájának a is tüzték. Ne kétségbeesés halkan felépi sem néztek a tározták, hog még mielőtt megölik.

Városi ki egyensúly lányok cigán dett Marica cigányasszony

— Ki meg kell ha A cigányok is landó méreg ötezer lejt l sának csilla lejt megszer séges összeg tesek ellen

Az öt átadott Mar lányokat, gely legény mal vitte h tötték a zöl ros üvegebe

Nem sem, hajnal ták, milyen idő és Kis séggel fity előtt nyilván becsapta ő hamisítvány

A cig tette meg más megok késett soká kést szerze póztak be Hét lépet be a gött az ajt szével, M

Robbantotta magát az epilógus

rablót a körületi ka-
ból bevallotta tettétár-
órával a rablás elköve-
tástól való félelmében
véget életének.

szerint társával együtt
ak be Ausztriába, hogy
obb a Brown-Bowei-
lálta szerelői a kalma-
szonban Bécsbe jöttek,
ba szállták meg. Da-
jesen elfogyott a pénz-
nek voltak a szállodát
zetett szoba árának fo-
szukat is otthagyták.
a szállodából való ki-
névű asszonyhoz köl-
assára, akit házassági
tek meg. B. Anna assz-
ségeen tett vallomása-
a fiatal emberek csak
nála, de egyetlen éj-
bájában és így

Fiatalember lakás a téli éjjeleket

zálogcédulából is ki-
abolni fognak, hogy
született meg a rablás
fegyházakor Kühne
fürbis pedig attól való
tartóztatják, borzalmas
nek.

őrség emberei meg-
dában és lefoglalták a
agyott podgyaszt. A
több ekrazitpaironra
fiatalember Kühne
munkahelyükről hozott

Itják meg a behava-

A személy- és gyors-
őbbi napokban rend-
aték az óriási hófúvás
restből érkező vonatok
sással érkezik Kolozs-
miniszter a zavarok
elte, hogy az üzlet-
at szereljenek fel a be-

dörögte maga elé

ok, — én magam ki-
dom végét vetni. Oh,
magának azt a rette-
olykor vagyok. Már
hogy félek hozzájuk
nak náluk. Szinte ta-
ár a családdal szem-
dégeknek, hogy egy
ha már mégis velők
ki rajtam, ha két
nással, ha jelentősen
ak — és nem tudom,
Nincs elég szemem
mindenféle figyel-
magam — és ezek
nygás talán éppen a
ai! Lehetséges. De
van bennem ez a fé-
áluk, olyankor min-
gy érzem, hogy je-
sak meg tudja aka-
gyzések, — hacsak
hez még hozzájárul
z a léhítő hadnagy,
esem körül óálkodik.

és legyen a szeren-

is?
ketten egy leánynak
gy a leány engem
becsületbe vágó kö-
hogy visszavonul-
szemtelenység szük-
ra is csak úgy be-
misse történt volna.
a van, mintha arra
az ő ideje is.

ap nyitva

Meggyilkolták a falu Don Juanját

Egy legény, két leány és egy harmadik. Tragédia,
amelynek három szereplője van: egy legény, akit
megöltek és két leány, aki gyilkolt

(Kolozsvar, jan. 4. Az Uj Kelet tudósítójától.)
Megrendítő esemény játszódott le a napokban Há-
romszék megye egyik községében. A történet fő-
szereplője és áldozata egy falusi Don Juan és ha-
lálát legjobban azok siratják, akik megölték.

A falusi Don Juan, akinek Kiskovács Ger-
gely a neve, valóságos háremet készült berendezni
a háromszéki havasok között, a háremnek ő lett
volna korlátlanul uralkodó pasája, a háromhölgyek
szerepét egyelőre három viruló szép háromszéki
leány töltötte volna be. A sors azonban megaka-
dályozta ezt a tervet, Kiskovács Gergely már ha-
lott és a hárem szép virágai börtönben várják,
hogy az igazságszolgáltatás keze lesújtson rájuk.

(A két szerelmes leány egyezsége)

Két leány volt halálosan szerelmes a kackiás
bajszu legénybe. Marica és Florica, mind a kettő
viruló fiatal hajdon. Nagyon szerették, lesték a
legény minden mozdulatát és amikor látták, hogy
a csapodár térfi mindkettőjük felé egyformán ka-
csint, abbahagyták a céltalan féltékenykedést, össze-
barátkoztak, megegyeztek, hogy együttesen fogják
Kiskovács Gergelyt szerelmét birtokolni. A két leány
boldog volt és a legényt, mint valaha régen a tő-
rök kényurakat, hódolattal vették körül, imádatl,
nagy-nagy szerelemmel.

Ennek a szerelemnek kétségbevonhatatlan
jele nemsókára mutatkozott mind a két leányon,
akik boldog meglepéssel várták, hogy szerelme-
sük eleget tesz ígéréteinek és, hogy hogyan és mi-
képen, nem tudták, de oltárhoz vezet mind a
két szerelmesét.

(Feltűnik a láthatáron a harmadik)

Ezt az idillikus életet azonban nagyon meg-
zavarta egy közbejött esemény. Marica és Florica
megtudták, hogy Kiskovács Gergely eljegyezte hi-
vatalosan a szomszéd község egyik leghetesebb
gazdájának a leányát és az esküvő napját már ki-
is tűzték. Nem lehet leírni a két leány irtoztos
kétségbeesését, összeomolni látták mindazt, amit
halkan felépítettek. Bezárkóztak szobájukba, feléje
sem néztek a csapodár legénynek, sirtak és elha-
tározták, hogy Kiskovács Gergelyt, a hűtlen férfit,
még mielőtt örök szerelmet esküdhetne másnak,
megölik.

(A javasasszony mérge)

Városi hölgy, ha szerelmi csalódás zökkenti
ki egyensúlyából az idegrovshoz megy — falusi
lányok cigányasszonyt keresnek fel. Így cseleke-
dett Marica és Florica is segítséget kértek egy
cigányasszonytól és kijelentették:

— Kiskovács Gergelynek két napon belül
meg kell halnia.

A cigányasszony hivatkozott arra, hogy a ci-
gánynak is van becsülete és addig nem volt haj-
landó méreghez juttatni a két leányt, amíg azok
ötezer lejt nem fizetnek a lelkiismeret háborgá-
sának csillapítására. A két leány, hogy az ötezer
lejt megszerezze, lopott. Szüleiktől ellopták a szük-
séges összeget. A meglott szülők ismeretlen tet-
tesek ellen feljelentést adtak be.

Az ötezer lejt lefizetése után a cigányasszony
átadott Maricának egy üvegcset, figyelmeztette a
lányokat, hogy az üvegcsé tartalmát öntsék Ger-
gely legény borába. A két leány érthető izgalom-
mal vitte haza a mérget és este csakugyan betöl-
tötték a zöldes folyadékot Kiskovács Gergely bo-
ros üvegébe.

Nem aludt bizony aznap éjszaka egyik lány
sem, hajnalra ott voltak Kiskovács udvarán és vár-
ták, milyen lesz a mérge hatása. Nem telt el sok
idő és Kiskovács Gergely a legvidámabb egész-
séggel fűtyörészve hagyta el háza táját. A lányok
előtt nyilvánvalóvá lett hogy a cigányasszony rutul
becsapta őket és az ötezer lejért árusított mérge
hamisítvány.

(A gyilkosság)

A cigányasszony csalása azonban nem men-
tette meg Kiskovács Gergely életét. A lányok
más megoldáson gondoltak. Ez a megoldás nem
késett sokáig. Florica baltát, Marica hosszú, éles
kést szerzett és egy este így felfegyverkezve lo-
póztak be Kiskovács szobájába.

Hét órákor este jött haza Gergely. Vidáman
lépett be a szobába, azonban alig tette be maga mö-
gött az ajtót, Florica hátulról tejbévágta a fej-
szével, Marica pedig szívébe ütötte hosszú kését.

Felhördült a falu Don Juanja és holtan esett össze.
A gyilkosság után haza ment a két lány. Az
utcán sokan látták amint véres ruhájukat kendő-
jükkel igyekeztek eltakarni. Amikor Kiskovács
holttestét megtalálták, a gyanu mindjárt a két

lányra hárult, akiket letartóztattak. Nem is tagad-
tak, bevallották bűnüket, csak Marica mondta, mi-
közben hevesen ráta a sirás:
— Ugy szerettük, miért is kellett meg-
halnia?

Átépitik a határállomásokat

**Nagy vasuti beruházásokra készül a CFR. A nyugdíjasokat ezentul a pénzügy-
igazgatóságok fizetik**

(Kolozsvar, jan. 4. Az Uj Kelet tudósító-
jától.) Románia vasutja még mindig nem
heverte ki az ötéves háborút. A vasutvonalak
konzolidálásának munkája lassu lépésekkel
halad, ami miatt a személy- és áruforgalom
állandó zavarokkal küzd, ebből pedig az ország
közgazdasági életére jelentékeny kár hárul.

A néhány nap óta beállott kemény hideg
és hóvihar a CFR. amugyis gyöngye szervezetét
alapjában megrendítette. A behavazott vasuti
vonalakon a közlekedést csak óriási késésekkel
tudják lebonyolítani, a táviró- és telefonappará-
tusok jórésze befagyott és felmondta a szolgál-
latot, úgyhogy a vonatok menetidejének szá-
bályozása teljesen lehetetlen. Ma az a helyzet,
hogy a közvetlen vonatok jórésze sokszoros
megszakítással közlekedik, igen sok szerelvény-
ről pedig órákig nem tudják megállapítani, hogy
hol vesztte el. Természetes, hogy ez a helyzet
sokszorosán megnöveli a vasuti karambolok
eshetőségeit is.

Uj költségvetésen dolgozik a CFR.

Munkatársunk ma érdeklődött az ujesz-
tendőben várható javulások felől a CFR. ko-
lozsvari igazgatóságánál, ahol Hosszu János
igazgató a következő megnyugtató kijelentése-
ket tette:

— Bukarestben most üléseznek a vasuti
számosztályok főnökei az idei költségvetés meg-
állapítására. A konferencia végeredményét mi is

Bethlen vádja az ébredők ellen

**Szigoru megtorlást ígér. Piroska János multja. Miért eszelte ki a bombave-
tést. Kik ölték meg Somogyit?**

(Budapest, január 4. Az Uj Kelet tudósi-
tójától.) A nemzetgyűlés tegnapi ülésén Ruppert
Rezső felszólalása után óriási vihar keletkezett.
Lendvay István ébredő képviselő a beszéd köz-
ben is állandó közbeszólásaival zavarta a liberá-
lis ellenzék szónokát, ezekre a közbeszólá-
sokra aztán a szocialisták adták meg a választ.
Éles szóváltás keletkezett Nagy Emil igazság-
ügyminiszter és Vázsonyi Vilmos között is,
akik a bíróságok függetlenségének kérdése kap-
csán szólalkoztak össze. Gróf Zichy János szin-
tén a kilengések megszüntetését, helyesebben
azok megbüntetését követelte a kormánytól,
majd a fejtvedők vezére, Gömbös Gyula emel-
kedett szólásra. Beszédében, amelyet óriási zaj-
ban tudott csak megtartani, úgyhogy az elnök
az ülést kénytelen volt egyizben felfüggeszteni,
erősen támada a liberális sajtót, amely min-
den atrocitást nagy politikai ügygyé fuj fel és
a fajvédelmet meg akarja bukztatni.

A felszólalásokra Bethlen István gróf azon-
nal válaszolt.

— Nincs a nemzetgyűlésnek olyan tagja,
aki a csongrádi merényletet nem itélné el. Ezek-
kel a merényletekkel, amelyekkel

**bizonyos elemek izgalomban tartják az
egész országot,**

le kell számolni, a felbujtókat, értelmi szerzőket
és végrehajtókat szigoruan meg kell büntetni. Nem
gyanusítok senkit, de bárhová és bárkihez vezet-
nek a szálak, mi megteszük kötelességünket. Nincs
az a hatalom, amely megakadályozná a kor-
mányt, hogy a bűnösök elnyerjék a legnagyobb
büntetést.

Az egész kormánypart felállt és percekig
tapsolta a miniszterelnököt ezért a kijelentéséért.
A miniszterelnök ezután bejelentette, hogy kilenc
eljárás indult meg az eddigi gyanúsítottak ellen
és hogy a robbanóanyagokkal elkövetett merény-
letekre legközelebb egyszakaszos törvényjavas-
lattal kiterjesztik a statáriumot.

Bethlen István gróf beszéde után a szemé-
lyes kérdésben való felszólalások áradata kezdődött,
amelyek közül Ruppert Rezső felszólalása volt a
legkiemelkedőbb. Hangoztatta, hogy

a fajvédők teremtették azt az atmosz-
férát, amelyben ezek a sorozatos me-
rényletek születtek.

kíváncsian várjuk. Költségvetéstervezetünk há-
romféle beruházást vesz tervbe: pályafentartási
beruházásokat, a vonatok és mozdonyok üzem-
bentartásához szükséges beruházásokat és az áll-
omások javításához szükséges ugynevezett épít-
kezési beruházásokat. Az első csoport a beru-
házásoknak igen fontos csoportja, a vaspálya
ugyanis az óriási forgalom miatt annyira meg-
rongálódott, hogy ellenálló képességét elve-
szítve, nagyon sok baleset okozója lett.

Kiépítik a határállomásokat

— A második csoport nemkevesébe lényeg-
es, hiszen mozdonyaink és kocsijaink felszere-
lése szintén a nagy forgalom következtében
igen megrongálódott, a hiányos felszerelést nem
pótolták, úgyhogy igen nagy munkára van
szükség, hogy a vasuti kocsikat és mozdonyo-
kat úgy-ahogy rendbehozzuk. Ami pedig az
építkezési beruházásokat illeti, itt elsősorban
Biharpüspöki, Szalonta és a többi határállomás
javításáról, bővítéséről van szó, szükséges, hogy
ezeket az állomásokat a modern kor minden
igényének megfelelővé és a nagy internacioná-
lis forgalom lebonyolítására alkalmassá tegyük.

— Az új esztendő új helyzetet teremt a
vasutas-nyugdíjasok részére, ez az új helyzet
azonban egyáltalában nem gazdasági jelentő-
ségi. Arról van ugyanis szó, hogy a nyugdíja-
kat ezentul nem a vasut fizeti, hanem a pénzü-
gyminisztérium az illetékes pénzügyigazgató-
ságok útján.

Gróf Csáky Károly honvédelmi miniszter
Piroska János nyugdíjas főhadnagy multját ismer-
tette. Piroska a háboru előtt rajztanár volt, majd
tartalékos tisztként bevonult. 1923 elején becsü-
letügyi vizsgálat indult meg ellene, amelynek ered-
ményeképen tanári állásától felmentették. Megállá-
pitották akkor azt is, hogy viselkedése a tisztí te-
kintélyt veszélyezteti, ami fegyelmileg büntetendő
volna. Azonban az erre vonatkozó honvéd tőparancs-
noksági ítéletet megfelebbezte. Piroska egy vagy-
nos zsidó lánnyal járt jegyben (derűtség a Ház
minden oldalán), azonban a lány, tekintve hogy
völegényről egyetmást hallott, az eljegyzést felbo-
nította és más menyasszonya lett. Erre Piroska leve-
let irt a völegénynek, amely levél a menyasszony
előéletével foglalkozott és több kompromittáló ada-
tot tartalmazott. A völegény teljelentette Piroskát
és ezért becsületügyi eljárás indult ellene. A mi-
niszter véleménye szerint, Piroska számított arra,
amikor a merényletet kieszelte, hogy

volt menyasszonya a bálteremben lesz.

Sokat foglalkoznak az utóbbi időben a So-
mogyi-gyilkosság rejtélyes körülményeivel. Gróf
Csáky Károly miniszter kijelenti, hogy érdeklő-
dött az ügy aktái iránt, amelyekből megállápi-
totta, hogy a rendőrség katonai egyéneket gyanu-
sított meg a gyilkosság elkövetésével, akiket a ka-
tonai parancsnokságnál fel is jelentett. A had-
bírói vizsgálat azonban megszüntetett határozatot
hozott, tekintettel arra, hogy a gyanúsítottak ali-
bit tudtak igazolni. (Zajos közbekiáltások a szo-
ciáldemokratáknál.) Amennyiben bármelyik kép-
viselő óhajtja, betekinthez az aktákba, amelyeket
készséggel bocsát rendelkezésre.

— Szökni akart Janovics Szvetkó. Jano-
vics Szvetkó jugoszláviai betörő, hetek óta a te-
mesvári ügyészségi fogházban foglya. Janovics két
izben szökni próbált, de eredménytelenül. Bünte-
tésből vasra verték. Janovics most ravasz módon
próbált szabadulni. Valahonnan bicskát szerzett és
azzal átvágta jobb lágyékán a bőrt. Abba a hiszem-
ben volt, hogy a kórházba viszik, ahonnan majd
alkalom nyilik a szökésre. A fogház igazgatósága
azonban erős fedezet mellett vitette a kórházba,
ahol megvizsgálták és megállapították, hogy a be-
törőnek komoly baja nincs. Erre visszavitték a
börtönbe és újból vasra verték. A ravaszul kieszelt
szökési terv teljes kudarcot vallott.

SINSZEGEKET és csavarokat min- den méretben szállít **GROSSMANN JENŐ NAGYVÁRAD** Baross-u. 10. Sűrgönycim: Grossmann. Telefon 2-86

Téli körutazás 1924-ben

Szattmártól Nagybányáig 24 óra alatt. Gyorsvonat egy harmadosztályú kocsiból. Elsőosztályú jeggyel a paklikocsiban. Lopott fával fűtenek a nagykárolyi állomáson. Tanulságos dolgok a CFR.-ről. A román-magyar határon. Egy pontos vonat. A Reinitz-ügy és egyébek

(Kolozsvár, jan. 4.) Szerdán hajnalban utnak indultam Nagybányáról a magyar határ felé. Hozzá tartozóimat kísérttem. A fűtetlen vonat menetrendi pontossággal hagyta el az aranygyomru hegyvidéket, de csakhamar riadtan torpant vissza, mikor kikerkezett az ugynevezett Nagyalföld északkeleti nyulványára. Valahonnan észak felől érkező hatalmas hóihar kapta oldalba a kis vicinálit. A mozdony nyikorogva, prüsszögve furta be magát a fergetegbe, aztán becsületesen megadta magát a hatalmas ellenfélnek. Kiderült ugyanis, hogy a gépész nem vett szemet Nagybányán és nem vett vizet Kissikárlón. Az éhes gép (kimustrált, rozoga ócska vas) nem bírta tovább. Elhagyta a vonatot és bejárta a közeli állomásokat szemet koldulni. Aranyos-megyes ridegen visszautasította a kérést, de a megseppent mozdonyvezető valahonnan mégis kerített fűanyagot. De közben odatagyott az elhagyott vonatot. Félútat nekilendülés, mely kisiklással fenyegette a vonatot, meggyőzte az illetékeseket, hogy baj van. Tizenöt munkásnak csákányt, ásót, kapát nyomtak a kezébe s valahogy sikerült is megmozdításra bírni a dermedt kocsikat.

(Klmaradt vonatok)

Félkilenc helyett déli egy órakor érkezünk Szattmárra. Négy csatlakozó vonat közül egy sem volt a pályaudvaron. A bucaresti gyors, melynek kedden este kellett volna áthaladni, egyszerűen elkallódott s így Halmi felől sem futott be a megszokott szerelvény. Szattmáron összeállítottak ugyan egy alkalmi vonatot, de az már elment. Hiába fordultunk főnökhöz, hordárhoz, fűhöz-fához: senki sem tudott semmit, csak rémhíreket, melyek aztán igazaknak bizonyultak. Este hiába várták a személyvonatot: állítólag Váradon rekedt. Telefon, táviró megakadt, az állomásoknak fogalmuk sincs, hogy melyik vonat merre jár. A fűtetlen vartermekben halálra szánt utazniakarók topognak a havas szél süvöltő dallamára és unalmukban azt számolgatják, hogy ennek a vonatnak hány órai késése van s mennyi a másíknak.

(Ostrom a „gyors” ellen)

Másnap délelőtt nem jött be az expresszé kinevezett gyors. Helyette két kocsit küldtek Halmiból, melyről senki sem tudta, visszamegy-e, vagy pedig tovább. Az utasok, akit két nap alatt száznál is többre szaporodtak fel, valahogyan belepréselték magukat a vonat óskorából származó kocsiba és két órai késéssel szerencsésen megérkeztek Nagykárolyba. A kalauz örömmel újságolta, itt a gyors. Utkezőkocsi is van. Át kell szállani. Mintegy százötven ember rohanta meg az egyetlen kocsiból álló vonatot. Az általános emberremenésben egy-egy elhagyott gyermek sikongása és a zsebtolvajok által megfizetelt utasok óbégatása érzéketlenül hagyott mindenkit, aki fel akar jutni. Az utasok nagyrésze azonban így sem fért fel. Erre az állomásfőnök kiadta az ukázt, hogy a folyosóról minden csomagot át kell vinni a paklikocsiba. Csak tépelt ruhák, összetört kosarak, szitkok és testi épségük veszélyének árán sikerült az egymásba gyömösölt emberekön átjutni. S mi alatt a csomagokat valahogy elhelyeztük, mi maradtunk hely nélkül. Elsőosztályú szabadjeggyemmel a nyitott paklikocsiban kellett meghúzódnom többmagammal.

(Az állam mostohái)

A csupa dermedt ember között volt egy fiatal vasuti tisztviselő, aki szintén fultanuja volt az állomásfőnökkel való vitámnak. Ez mesélte az alábbi érdekes dolgokat a CFR.-ről. Megkínáltam cigarettával. Nem tudott belenyulni a dobozba, annyira dermedt volt a keze. Mert a nagykárolyi vasuti fűtőházban nem fűtenek, még kevésbé a váróteremben. A fiatalember megmagyarázza:

— Még az idén egyáltalán nem kaptunk fát. A főnök azt modja, dézsmáljuk meg a vagonokat, ha melegben akarunk dolgozni. Az ő kályhájában is lopott fával fűtenek. Érettségizett ember létemre az erre irányított fűsvagonokból kell lopnom, ha nem akarok megfagyni... Aztán fizetést sem adnak... Tegnap majdnem szerencsétlenség történt Körtvélyesen. A váltóór, aki tüzetlen szobában lesi a késő vonatokat s a hideg ellen csak rongyos és vékony köpenyegre védi (mert ruhát sem ad a vasut), nem volt képes a váltó karját átfordítani. Szerencsére arravetődött egy falusi ember, akinek segít-

ségével sikerült megakadályozni, hogy a szigeti személyvonat bele ne szaladjon egy veszteglő áruszállítmányba.

— Egyáltalán nem törődnek a személyzettel és aztán csodálkoznak, hogy a szolgálat nem megy rendben. A nyitott kocsiban utazó vonatkísérő nem képes megírni utközben a kísérelveleket, mert nem bírja kezébe fogni a ceruzát. S ebből sok zavar támad az áruszállítmányok fuvarozása körül. Persze, a bűnbak mégis a személyzet. Ugy rójják egymásután a büntetéseket, hogy a kicsi fizetés felére olvad s azt sem tudjuk sokszor, miért vonják le. Legutóbb például kértünk olajat és petróleumot. Olajat nem küldtek, csak ötven kiló petróleumot. A fuvarlevélben azonban 250 kiló petróleumról volt szó. Reklamálásunkra kaptunk egy dörgölő levelet, hogy a hiányzó petróleumot mi loptuk el és büntetés terhe alatt kötelesek vagyunk a kétszázötven kiló petróleum átvételéről szóló elismervényeket összeszedni az állomásoktól és beküldeni.

(Akárcsak 1918-ban)

A beszélgetést a vonatvezető zavarta meg, aki a szabályzat alapján kitiltott bennünket a paklikocsiból. Szálljunk fel a személykocsiba, — mondotta, — nem ismervén valószínűleg a fizika örökéletű törvényeit. Érmihályfalvára a lépcsőn jöttünk felőlig ható hóiharban. A szállás gyötrelmei után, a hivatalos aktusok elvégzésével, kellemes megkönnyebbültséggel helyezkedtünk el Schwartz ur kóser vendéglőjében, mert a magyar vonat nem várt be minket. A vendéglős sem várt be minket. Ebéd nem volt. A borgőzös, rossz levegőből bemenekültünk egy ismerős pénzváltócég tenyérnyi irodájába. A meleg levegőben szakadatlanul röpködtek a milliós számok és sokszor annyi volt már benn az ember, hogy a többieknek sorba kellett állniok. Egy visó ur százdolláros ajánlott beváltásra. A pénzváltó gyanakodva vette kezébe a sárgahátú bankjegyet és telefonon megkérdezte a vámfőnököt, hogy az 1889. évi kibocsátási amerikai kincstárjegyek érvényben vannak-e még.

(Érmihályfalván mindenki előzékeny)

Érmihályfalván csupa udvarias ember él. Mindenki szolgálatkés, mert ebből él. A vámtisztviselők is feltűnően előzékenyek. Nincs az a szigorú és kellemetlen tortúra, mint másutt. A podgyászt benn a vonatban vizagálják meg. Öt óra három perckor Zamfirescu vámtiszt odaszól a kalauznak:

— Gata!

Négy granicsár felugrik az utolsó kocsira s a jólfutott, elegáns, kényelmes vonat elindul Nyirábrány felé. Reggel hatkor Budapesten lesz.

Visszamegyek a pénzváltó- és szállítóirodába, mely tele van érmihályfalvi zsidókkal. Megtárgyalják pipaszó mellett a politikát, az árfolyamkurzusokat, a fontban fizetendő új exporttarifát és minden aktualitást. Közben megérdeklődöm, mikor lesz vonatom Kolozsvár felé. A bucaresti személy este tízkor érkezik, a Szattmár felé haladó vonat pontos. Gyorsan kiszámítom, ha visszautazom Szattmárra s onnan Nagybányán át a Szamosvölgyvel jövök, hamarabb érkezem haza, mint Várad felé. Pontban hat óra nyolc perckor berobogott a Nagyváradig expresszé avanszáts s azontul személyvonattá degradált egykori gyors.

(Szattmármegyei szenzációk)

Pompásan utaztunk. A fülkében ült egy szattmári ügyész (Barbu Jenő dr.-nak, a kolozsvári egyetemi könyvtár igazgatójának rokona), aki kedélyesen hallgatta egy nagykárolyi fiatalember élénk beszédét egy Negrean nevű volt képviselőjelöltől. Negreant a legutóbbi választásokon igaztás miatt letartóztatták. Szattmáron azzal rontott neki a vezető-ügyésznek:

— Ha maga is olyan gazember és tolvaj, mint a többi, aki nem respektálja a törvényt, tartóztasson le!

S ezért aztán valóban vizsgálati fogságba helyezték. Még sok más érdekes intimitást mondott el a nagykárolyi fiatalember Darabanth Miklós ottani polgármester és az igazságért felelőtlenül harcoló Negrean viszonyáról, egy gyanus hátterű malomperről és hasonló vármegyei szenzációkról. Az ügyész aztán elpanaszolta, hogy Nagyváradon expressz-

diját szedtek tőle a személyvonatra. Többen is akadnak, akik 488 lejt fizettek a jegyükért, mely különben csak 130 lejtbe kerül. Aludt a fülkében egy vasuti ellenőr is (öt nem büntették meg, amiért a plüsspamlagra tette fel a sáros csizmáját), aki azt tanácsolta, reklamálják meg az ügyet Szattmáron.

(Még mindig Reinitz)

Csupa szattmári emberek között szóba került természetesen a Reinitz-ügy is. Egy majtényi hölgy tüzesen vádolta a szattmári kereskedőt. Az ügyész, aki előre bocsátotta, hogy belőle az ügyész beszél, szintén bűnösnek deklarálta Reinitz Jakabot. És feltevésének bizonyítására felhozta a vádlott halatlan nyugalmát, mely speciális gonosztevőre vall. Csupa ismert részletek után az ügyész beismerte, hogy tárgyi bizonyíték még mindig nincs Reinitz ellen, akit rövidesen kiadnak a kassai rendőrhatalóságoknak. Szerinte minden a csehszlovákiai nyomozás eredményétől függ. Azután megint érveket hoz fel Reinitz bűnössége mellett. Többek között fel- említi, hogy megbízható emberek sok idegen valutát láttak nála. Mire a fülkében levő román ur közbeszólt:

— A családja mégis nyomorog.

De a majtényi hölgy nem irtalmaz a szerencsétlen hozzátartozóknak és cicerói színekkel idézi föl Grosz Herman és társainak szomorú sorsát. Az ügyész ezalatt elárulja nekem, hogy Szattmárnak nemsokára újabb szenzációja lesz. Az igazságügyminiszter elrendelte az új vizsgálatot Gruescu volt lakáshivatali főnök ellen, akit sikerkasztás, zsarolás, hivatalos hatalommal való visszaélés vádjá miatt annakidején felfüggesztettek és letartóztattak. Nemsokára megtartják a főtárgyalást.

(Arasznyi hó a kocsiban)

Pontosan befutottunk. Az állomáson megtudtam, hogy a hajnali félhatkor indult Szamosvölgyi személyvonat még mindig Apában vesztegl. Befagyott. A délutáni négyórás kofavonat este tizenegykor indult el Szattmárról s közvetlenül utána a Szamosvölgyi gyorsvonat. Apában mi is megálltunk. Az előtűnk haladó vonat utasai félholtra fagyva szálltak át. Négy órai késéssel döcögünk be Nagybányára. Ott volt a tegnap hajnalban, tehát huszonegy órával előbb elindított személyvonat. Az összefagyott kocsikban tenyérnyi magas volt a hó. Az ajtókat csak nagynehezen lehetett felfeszíteni. A vonat utasai közül többet súlyos betegséget kaptak a szibériai utazástól. Désig még valahogy elvergődött a személyvonat. Ott félretolták. Ma nem indult el Szamosvölgyi vonat Kolozsvárról. A mi gyorsunk, harminc teherkocsival meghosszabbítva, ötórás késéssel délután félháromkor állott meg a kolozsvári pályaudvar bejárájánál.

A váradi vonat, mellyel jönni akartam, még nem futott be.

Assér Lemil

— Raboltak a cigányok. Az elmúlt hét folyamán nagyszabású betörés történt Szelicea községben. A falu leggazdagabb gazdálkodóját, Suta Vasiliét kirabolták és kétszáz ezer lej értékű fehérmennyit, butort és készpénzt vittek el tőle. A nyomozást a falu csendőrsége kezdte meg, de mert eredményt elérni nem tudott, a kolozsvári rendőrséghez fordult. Kolozsvárról a Cotz detektívcsoport ment le a nyomozás lefolytatására. A nyomozás során Cotz detektív megállapította, hogy a betörést előre megfontoltan több ember követte el. A gyanu egy vándor cigánykaravánra irányult. A cigánykaraván tagjai közül Tirnovéan Péter, Vitán Gligor, Lakatos János és Herceg Alexandru azonnal letartóztatták. A cigányok eleinte tagadtak, de később mindent beismertek. Elmondották, hogy a felbujtók Rostos Rána és Rostos Péter cigánylegények voltak, akik velük szövetkezve követték el a rablást. A betörésre felkészültek, meglepetéstől nem kellett tartaniok. A kérdéses éjjelen a kijelölt házhoz osontak, Rostos Péter, Rostos Rána és Herceg Alexandru az ajtót felfeszítették és megkezdték a szekrények és ládák kiürítését. Herceg Alexandru arra az esetre, ha esetleg Suta felébred, magával viste karabélyát is. De a karabély használatára nem került a sor, mert a mélyen alvó gazdálkodó nem ébredt fel. A betörés után a lopott holmit szekérre rakták és beszállították Kolozsvárra Herceg Alexandru Patautca 128. szám alatt levő lakására. A tolvaj cigánylegényeket a két Rostással együtt, akiket időközben elfogtak, átkísérték az ügyészségre.

HA FINOM CUKORKÁT AKAR, KÉRJEN „MELISSA”-T!

Cluj, telefon 6-48 és 6-65

(Lloyd 2943)

Cluj, telefon 6-48 és 6-65

Az Uj Kelet napilap Szerkesztője Felelős szerkesztője Az Uj Kelet jelölő felőrzetési felőlv Óromániában Radon hirdetés

Tizenöte

Egy

Vég

láthattam Weizmann látították szített két sajátos négy A legkülön kívül, száz hirtedn an szokatlan dik Herzh aki királyo nép sorsár Léle egy tizenö közepette Jólismert nem akaró dozza szem lenyűgöző hipnotizáln kezének eg a balkezet séggel bele

Azut Szav nyilatkozás mind jobba gadja mag mai helyze otthon szü vát, mint koztatást. akkor köv találna me között. H felépítésér hangja sze számos ép szágépitők Ami tapes viha rem a zsid

ismeretes. nagy kés Ennek ké késve jut elnézést

munkasz távirati r ből, amel az összes küzül pe üzemek o pékek, m óráig ny todikára vasárnapi

A csong Héjjas I kapitány eleget, m Intézked utazzék

A Kö

vonatra. Többen is akad-
t a jegyükért, mely kü-
il. Aludt a fülkében egy
bűntették meg, amiért a
sáros csizmáját), aki azt
eg az ügyet Szatmáron.

(Még mindig Reinitz)

rek között szóba került
is. Egy majtényi hölgy
kereskedőt. Az ügyész,
belőle az ügyész beszél,
ta Reinitz Jakabot. És
felhozta a vádlott hal-
ciális gonosztevőre vall-
tán az ügyész beismeri,
eg mindig nincs Reinitz
ak a kassai rendőrható-
a csehszlovákiai nyom-
tán megint érveket hoz-
ett. Többek között fel-
berek sok idegeu valu-
fülkében levő román ur

nyomorog.

nem irtalmaz a sze-
és cicerói színekkel
és társainak szomorú
elárulja nekem, hogy
bb szenzációja lesz. Az
elte az új vizsgálatot
főnök ellen, akit sik-
hatalommal való vissza-
főnök felfüggesztettek és
tegtartják a főtárgyalást.

asznyi hó a kocsiban)

Az állomáson megtud-
or indult Szamosvölgyi
g Apában vesztegel.
győri kofavonat este
márról s közvetlenül
svonat. Apában mi is
ladó vonat utasai fél-
Négy órai késéssel dö-
Dtt volt a tegnapi haj-
brával előbb elindított
tt kocsiban tenyérszí-
at csak nagynehezen
a utasai közül többen
a szibériai utazástól.
dött a személyvonat.
indult el Szamosvölgyi
i gyorsunk, harminc
a, ötórás késéssel déi-
a kolozsvári pályá-

el jönni akartam, még
Assér Lemil

nyok. Az elmúlt hét
örés történet Szélescea
agabb gazdálkodóját,
és kétszázézer lej ér-
s készpénzt vittek el
t esendősége kezdte
elérni nem tudott, a
rdult. Kolozsvárról a
le a nyomozás le-
során Cöz detektív
etörést előre megfon-
el. A gyanu egy
irányult. A cigány-
vean Péter, Vitan
s Herceg Alexandrut
gigányok eleinte ta-
beismertek. Elmon-
Rostos Rána és Ros-
foltak, akik velük
rablást. A betörésre
nem kellett tartan-
a kijelölt házhöz
tos Rána és Herceg
zítették és megkezd-
kiürítését. Herceg
ha esetleg Suta fel-
yát is. De a karabély
sor, mert a mélyen
predt fel. A betörés
re rakták és beszál-
g Alexandru Pata-
lakására. A tolvaj
stással együtt, akiket
rték az ügyészre.

SÁ"-T!

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság
napilapja
Szerkesztők: Giszkalay János és dr. Marton Ernő.
Felelős szerkesztő: Dr. Marton Ernő
Az Uj Kelet cikkeinek utánnymását csak a forrás meg-
jelölésével engedjük meg.
Előfizetési árak: Egy hónapra 60 lei, negyedévre 170 lei
félévre 320 lei, egész évre 620 lei.
Óromániában és külföldön az „Uj Kelet” részére kizárólag
Rador Publicitate (Bucuresti, Str. Gen. Berthelot 1.)
hirdetési iroda vesz föl hirdetéseket.

Tizenötezer ember ünnepelte Weizmann Newyorkban

Egy Amerikába vándorolt somér levele

Newyorki tudósítás alapján már teljes
részletességgel beszámolt az Uj Kelet
dr. Weizmann amerikai útjáról és beszédei-
ről. Most azután levelet kaptunk egy
Amerikába vándorolt erdélyi somérról,
Schwartz Sándortól, aki, mint ő írja ma-
gáról, egy hazájába vágyó somérgyerek.
A levél, amely közvetlen impressziók alap-
ján számol be Weizmann amerikai fogad-
tatásáról és arról a szeretetteljes ünne-
péről, amelyben az amerikai zsidóság ve-
zérért részesítette, így hangzik:

Végre 1923 december 11-én szemtől-szembe
láthattam és hallhattam nagy vezérünket, dr.
Weizmann. A villanykörték százai ragyogóvá vi-
lágították a Hotel Astoria perzsaszőnyegekkal dí-
szített kétemeletes nagy termét, amelyet Amerika
sajátos népegyvelegének sokasága zsúfolat tarkára.
A legkülönbözőbb párt- és vallásárnyalatú zsidókon
kívül, százezrek amerikaiak, kínaiak, négerék,
birhadt antiszemita és filozemita gyűltek össze
szokatlan nagy számban, hogy meghallják a máso-
dik Herzlnek, a zsidó nép géniuszának a szavát,
aki királyokkal és fejedelmekkel tárgyalt a zsidó
nép sorsáról.

Lélekzetvisszafojtó várakozás után, a mint-
egy tizenötezer főnyi tömeg frenetikus tapsvihara
közepette megjelenik a pódiumon dr. Weizmann.
Jólismert markáns fejének látára a tömeg szünni
nem akaró tapsvihara kezd. Weizmann körülhó-
dozza szemét a tömegben. Az emberre valóssággal
lenyűgöző hatást gyakorol, szűrés szeméi szinte
hipnotizálnak. A minduntalan fel-felugzó tapsvihart
kezének egyetlen intésével elhallgattatja. Felszéli
a balkezét és egyetlen, esendekérő szavával való-
sággal belefojtja a szót a tömegbe.

Azután beszélni kezd.
Szavai úgy hatják át a lelkeket, mint a meg-
nyilatkozás. Halkan kezd beszélni, de hangjának
mind jobban erősödő ereje frenetikus erővel ra-
gadja magával a hallgatóságot. Beszél a zsidóság
mai helyzetéről, az antiszemizmusról, a palesztinai
otthon szűkségességéről. Hallgatóság úgy lesi sza-
vát, mint hajdan őseink a pusztában a kinyilat-
koztatást. Vázolja azt a nagy katasztrófát, amely
akkor következett be, ha a cionizmus eszméje nem
találta megértésre a zsidóság legszélesebb rétegei
között. Husz-huszonöt évet jósol a zsidó Palesztina
felépítésére. Végül a mai Palesztináról beszél,
hangja szeretetteljesen sorolja fel Jaffa és Haifa
számos épülő kincsét és tisztelettel adózik az or-
szágépítő munkájának.

Amikor bevégezte szavait, tizenötezer teyér
taps viharzik fel újra és percekig ünnepli a te-
rem a zsidó nép fejedelmét.

— A nagy havazások miatt, mint az
ismeretes, a vonatok a legtöbb vonalon csak
nagy késéssel érkeznek rendeltetési helyükre.
Ennek következtében az Uj Kelet is csak meg-
késve jut vidéki olvasóinkhoz, amiért szíves
elnézést kér a kiadói hátról.

— Román karácsony két napja kötelező
munkaszünet. A kolozsvári rendőrprefektúrára
távirati rendelet érkezett a belügyminisztérium-
ból, amely elrendeli, hogy január 7-én és 8-án
az összes üzletek zárva tartandók, az üzemek
közül pedig csak a folytonos tűzzel dolgozó
üzemek dolgozhatnak. Január 8-án, kedden, a
pékek, mészárosok és fűszeresek délelőtt 11
óráig nyitva tarthatják üzleteiket. Január ha-
todikára a belügyminiszter felfüggesztette a
vasárnapi munkaszünetet.

— Héjjast beidéztek a főkapitányságra.
A csongrádi bombamerénnyel kapcsolatban
Héjjas Ivánt tegnap délutánra heidéztek a fő-
kapitányságra. Héjjas az idézésnek nem tehetett
eleget, mert jelenleg Kecskeméten tartózkodik.
Intézkedés történt, hogy azonnal Budapestre
utazzék kihallgatása végett.

Az új Amerika arca

Vadák Amerika ellen. Egy kaliforniai író könyve

Hermann G. Scheffauer kaliforniai író köny-
vet írt, amellyel az új Amerika arcát rajzolta meg.
Scheffauer a háború alatt élesen ellenezte, hogy
Amerika résztvegyen az európai hatalmak küzdel-
mében és hevesen támada Wilson. Ezért az ame-
rikai kormány elvonta utlevélét s így kénytelen
volt Németországban élni.

Könyvében kifejti, hogy a háború alatt és a
háború után új Amerika keletkezett. Ezt az új
Amerikát rajzolta meg, de vádolja is egyúttal és
pedig elsősorban azért, mert beleavatkozott a há-
borúba, „az emberi szellemek legborzasztóbb téve-
désébe, a legrettenetesebb történelmi örültségbe”.
A háború folytán Amerika sokat értett önmagának.
— „Azzal a szomorú ténnyel állunk szemben, hogy
a szabadság országából az ipari feudalizmus és az
arisztokratizmus országa lett. Amerikának a legna-
gyobb büszkesége, a népért dolgozó és a nép által
megteremtett kormány a pénz-oligarchia kormánya.”

Az amerikai életéről írva, bőven foglalkozik a
puritanizmussal és kifejti, hogy a keserű és em-
bertelen puritanizmus helyébe az igazi és lelki
tisztaságot kell állítani. Reményvesztett ítéletet
mond az amerikai politikai életéről, amelynek kor-
rupcióját, tömegdeliriumát állítja pellengére és nin-

— Karácsonyi szünet az egyetemen. A
kolozsvári tudományegyetemen ma délben meg-
kezdődött a karácsonyi szünet. Az egyetem ka-
rácsonyi szünete január 24-ig tart, amikor újra
kezdését veszi a tanítás.

— Vasárnap nyílik meg a cserkészkiál-
lítás. A Tarbut-iskola tantermeiben vasárnap dél-
előtt érdekes kiállítás nyílik meg. A Tarbut cser-
készcsapatának ifjúsága, tagjainak kézügyes
ségi tárgyaiból kiállítást rendez. Az érdekes
kiállítás iránt nagy érdeklődés mutatkozik az egész
városban. A kiállítás megnyitását a somér-csapatok
parancsnoksága a következő szövegű meghívón
közli: Ha érdekl, hogy a zsidó ifjúság pár hónap
alatt mit tud-produkálni kézügyesség terén, látó-
gasson el a mi cserkészkiállításunkra, hol szere-
tettel várjuk. Hely: Tarbut-iskola Str. General
Berthelot 8. Idő: 1924 január 6., 7., 8-án dél-
előtt 9-11-ig, délután 3-7-ig. Testvéri üdvözlet-
tel Tarbut somércsapatok parancsnoksága.

— Tudnivalók az adóbevallásról. Kolozs-
vármegye pénzügyigazgatósága az egyenesadók
egységesítéséről szóló törvény 87-ik szakasza
alapján felhívja az adóbevallástételre köteles
adófizetőket, hogy az 1924—1925. évi adó-
kivetés céljából a 90-ik szakasznak megfelelő
adóbevallást az állami adóhivatalnál nyújtsák
be 1924. év január 1-től január 31-ig bezárá-
lag. Az adóbevallási nyomtatványok beszerez-
hetők: a pénzügyigazgatóságnál és a követ-
kező kolozsvári dohányárusitókna: Alexandru
Baciánál, Str. Regina Maria 48. szám alatt és
Joan Rusu. Str. Regina Maria 1. szám alatti
kioszkijában. Akik a fent jelzett időben nem
adják be adóvallomásaikat, vagy ha a beval-
lások házagosak vagy valótlanak lesznek, azo-
kat hivatalból adóztatják meg a törvényben
foglalt bírságok kiszabásával együtt. Akik
mulasztást követnek el, ezenkívül elvesztik
a törvényben biztosított adóleszállítási iránti
igényüket.

— Uj ház- és lakáskataszter Kolozs-
váron. Az új községi illetékek életbeléptetése
szükségessé tette egy új kataszter felállítását,
amely a város összes házainak tulajdonosait, az
utára eső front nagyságát, az automobilo-
k, szekerek, kocsik és más járművek számát tünteti
fel. A városi adóhivatal a román ünnepek
után kezdi meg az új összeírást, amelyet husz
ember fog helyszíni szemle után végezni.

— Popovicu Mihály lett Bihar megye
új prefektusa. Nagyváradról jelentik: Közölte
már az Uj Kelet, hogy a miniszterelnök Hodor
bihar megyei prefektust államtitkári állásra ne-
vezte ki. Hodor prefektus távozása érzékenyen
sújtja Bihar megye közönségét, mert a prefek-
tus hivatali működése alatt ritka megértésről
tett tanuságot és hajszálnyt sem tért el ere-
deti programjától, amit többször hangoztatott,
hogy nem akar politizálni, csak dolgozni. Ál-
lását nem tekintette csupán méltóságnak, ha-
nem súlyos kötelességnek és ajtai mindig nyitva
állottak az igazságukat kereső emberek százai
előtt. Hodor prefektus utódját a belügymi-
niszter dr. Popovicu Miklós eddigi vármegyei
főorvos személyében már ki is nevezte.

csen jobb véleménnyel az amerikai sajtóról sem,
amelyet a világ legborzasztóbb, legerőszakosabb je-
lenségének nevez. Összehasonlítja az amerikai szo-
ciális állapotokat egyes európai országok viszonyai-
val és rámutat arra, hogy Amerikában hiányoznak
azok az okos és emberbaráti törvények, amelyek a
munkást munkaképességének ideje alatt védik és
gondoskodnak öreg koráról, amikor már nem képes
dolgozni. Amerikában nincs állami gondoskodás arra
az esetre, ha a munkás megbetegszik, vagy munka-
képtelenné válik s így Amerika ezért reakciós ország.

— Az amerikaiakat csak az amerikaiak ért-
hetik meg, — írja könyvének utolsó fejezetében —
de a nem amerikaiak is láthatják, hogy a legfel-
tűnőbb amerikai tulajdonságok az egyformaság és
életlenség, a felületesség és ki nem egyenlítetttség,
röviden: jóban és rosszban egy modern barbariz-
mus, amelynek Európa elbukása után van bátor-
sága ahhoz, hogy az egész világra rákényszerítse a
maga felületes mechanikus és materialisztikus tár-
sadalmi, gazdasági és államrendjét. — A felnőtt em-
ber izmaival bíró csecsemő úgy a saját otthonában,
mint Európában mindent fölborított és mégis mo-
solyogva tekint a pusztulás felé és nem törődik
felelősségérzetének tragikus voltával.

— Elmarad a király erdélyi vadászata.
Bukarestből jelentik: Ferdinánd király a nagy hi-
deg miatt lemondott a tervezett erdélyi vadászatról.

— Ujabb bizonyítványhamisítás. Buka-
restből jelentik: Az ilfovi ügyészség ujabb bizo-
nyítványhamisítás ügyében nyomoz. Kiderült ugyanis,
hogy Jonescunak, a kultuszminisztérium könyv-
vezetési osztály tisztviselőjének sikerült hamis ok-
levéllel beiratkoznia a jogra. Jonescut letartó-
ztatták, a vizsgálatot folytatják.

— Tizenöt napi fogház bigámiáért. Pop
László fejezdi lakos bigámiával vádolva állott esü-
törtök délelőtt a kolozsvári törvényszék előtt. Pop
László megunta első feleségét, Lapusan Anasztá-
ziát s elment a község jegyzőjéhez, akinek bejelen-
tette, hogy ismét házasodni akar. A község jegy-
zője tudta ugyan, hogy Pop László házasság-
ról de ennek ellenére kiadta a házasságlevelet. Lapusan
Anasztázia erre a község bírójának jelentette, hogy
a férje ismét házasságot kötött. A bíró az esetről
az ügyészhez tette át az iratokat, amely azonnal
megindította Pop László és a jegyző ellen a vizs-
gálatot. A jegyző azonban időközben az ország terü-
letéről megszökött. A törvényszék Pop László ügyé-
ben ma délelőtt tartotta meg a főtárgyalást. Pop
László védője, dr. Ciurdariu kérte, hogy a bíróság
vegye tekintetbe, hogy tulajdonképpen nem a vád-
lott, hanem a megszökött jegyző a hibás. A bíró-
ság az enyhítő körülmények figyelembevételével
csak 15 napi fogházra ítélte el a vádlottat. Az íté-
let jogerős.

— Kilenc órat dolgoznak naponként a
német köztisztviselők. Berlinből jelentik: A kor-
mány dekrétumot közölt, amelyben a köztisztvisel-
ők heti munkaidejét ötvennégy órában állapította
meg. Eszerint a köztisztviselőknak napi munkaideje
kilenc óra.

— Rendőri hírek. Kovács István 65 éves
favágó tegnap délután a Pata-utca 87 számú ház-
ban dolgozott, Mikor a munkáját befejezte munka-
adójától a fizetésen kívül egy tányér meleg ételt
is kapott. Alig fogott az evéshez, kiejtette a ke-
zéből a tányért és azzal a földre bukkott. A ház-
beliek hozzá rohantak, de már nem lehetett segí-
teni rajta, mert néhány pillanat múlva meghalt. A
rendőri bizottság, megállapította, hogy s szívészél-
hűdés ölte meg. Holttestét beszállították a bon-
tani intézetbe. — Sándor Béla piaci árus beje-
lentette a rendőrségen, hogy Széchenyi-téren levő
raktárába ismeretlen tettes behatolt és nyolczsáz
lej értékű árut ellopt. — Resinar Illés rendőr-
ségi tisztviselő bejelentette a rendőrségen, hogy
pénztárcáját fontos iratokkal és iskolai bizonyít-
ványokkal elveszítette. — Binder Kálmán beszer-
cei kereskedő irattáskáját értékes okmányokkal a
kávéházból ellopták.

* Kölcsonkönyvtár létesítése céljából teljes be-
rendezésű könyvtárt (3—5000 könyvvel) vagy jókarban
lévő már volt kölcsonkönyvtárt keresek megvételre,
esetleg meglévő helyiségemmel és butorzatommal tár-
sulnék. Ajánlatokat ár vagy feltétel (esetleg katalógus)
mellékeléssel „Bibliotheca” jellegre a kiadóba kérek.

* Náthánál a Kaiser-Borax öblítés
Biztosan hat — azonnali könnyülés.

* Koprol a legkellemesebb hashajtó a leg-
finomabb csokoládéban. Minden gyógyszerárban
kapható.

A Központi Téli kert-Bar szenzációs műsora korai záróra miatt este 9-kor kezdődik

KÖZGAZDASÁG

A kivitel szabadságáért

Nem hisznek a kereskedelmi miniszter tervei sikerében

(Kolozsvár, január 4. Az Uj Kelet tudósítójától.) A bukaresti lapok hírül adják, hogy Tancred Constantinescu kereskedelemügyi miniszter a négyes minisztertanácson erőlyesen állást foglalt az ipart és kereskedelmet megszorító kiviteli vámok megszüntetése érdekében. Különösen az Erdélyben nagymennyiségben termelt tölgy- és cserfa kivitele mellett exponálta magát a miniszter. Arra azonban, hogy a minisztertanács a kereskedelmi és iparminiszter javaslatai alapján döntött-e, a lapok nem adnak hírt. A faérdekeltségek tehát nem nyugodhatnak meg az első híradásokban. Ha Tancred Constantinescu előterjesztéseit elfogadták volna, bizonyos, hogy a kormány ennek közzétételével sokáig nem késett volna.

A lapok azonban igazolni akarják a kereskedelmi minisztert, aki ismételtlen leszögezte a maga modern, haladó és kétségtelenül az ország javát szolgáló álláspontját. Ez az álláspont a kereskedelem szabadságának visszaállításában csucosodik ki és abban a törekvésben, hogy az ország, amely a természeti kincsek áldott tárháza, maga állítsa elő legjavát azoknak az ipari cikkeknek, amelyekre a külföldre szorulunk és aminek következtében az állam gazdasági mérlege nem jöhet olyan módon egyensúlyba, hogy megszilárdítsa valutánkat, hogy a jólétet és a kívánt konszolidációt megteremtse.

Erdély ipari és kereskedelmi világa a nagy események után, amiket a kereskedelemügyi miniszter tárcájának átvételéhez fűzött, kezd ismét nyugtalanodni. A cserfa és tölgyfakészítményeknek az országban való visszatartása jellemző tünet, amely túl egy szűkebb érdekkörön, most már az összes termelő rétegeket érinti. Akik tölgyfából való fűrészarút és talpfát dolgoztak fel, ma már éppen úgy félbehagyták a fontos anyagnak az előállítását, mint ahogyan a többi iparág is abbahagyta azoknak a tömegcikkeknek a gyártását, amelyekben exportképesek lehetnének és amelyek révén nagyszerűen lendíteni lehetne a munkanélküliségen, ki lehetne mélyíteni és ki lehetne terjeszteni azokat az iparokat, amelyeknek hagyományaik vannak, a kereskedelmet fel lehetne frissíteni: gazdaggá és modernné lehetne tenni ezt az országot.

A megkötöttségek miatt azonban az iparok egy különös átcsoportosítása állott be, mindenfelé az eredeti munkacéltól eltérően más termelésre tértek át, leginkább olyanokra, amelyek a befektetett tőkét hozadékaival együtt gyorsan hozzák vissza, elég gyakran az ipar szoliditásának rovására.

Ezeket a szempontokat a termelők közössége most memorandumba foglalja. Adatszerűen mutatja ki a károkat, amik az országra hárulnak a kivitel megszorítása miatt. Viszont rámutatnak a várható haszonra is, amiben az ország termelése részesülne, ha a kormány a kereskedelmi miniszter intenciói szerint hozná az ipart és kereskedelmet érintő rendelkezéseit.

Megkezdték az ipari hitelek folyósítását. Bukarestből jelentik: A Creditul Industrial igazgatósága tegnap esti ülésén megkezdte az ipari hitelek folyósítását. Már az első ülésen több mint 100 milliónyi hitelt szavaztak meg. Eddig több mint másfélmilliárd összegű hitelről szóló kérvény érkezett a Creditul Industrialhoz.

A Banca Nationala privilégiumának meghosszabbítása. Bukarestből jelentik: Az „Argus” szerint Bratianu Vintila pénzügy-

miniszter látogatást tett a Banca Nationalánál, ahol tanácskozott Oromolu bankkormányzóval a Banca Nationala privilégiumának 30 évre való meghosszabbításáról és az új területekre való kiterjesztéséről szóló törvényjavaslatról. Megbeszélésre került az állam belföldi adósságainak ügye is, amelyeknek amortizációjára a pénzügyminiszter 20 éves kölcsönt kért, Oromolu azonban csak 15 éves amortizációs kölcsönt kíván adni. A tárgyalásokat karácsony után folytatják és a vonatkozó törvényjavaslatokat a szünet után a parlament elé terjesztik.

A behozatali vámok felemelését kéri a munkaadók. A behozatali tarifákat tudvalevőleg még 1921-ben az Averescu-kormány idején állapította meg Manolescu kereskedelmi államtitkár. Ezek a tarifák annakidején hozzáigazodtak a világi piaci árakhoz. Azóta minden áru- és élelmiszer emelkedett, anélkül, hogy a behozatali vámok tételei lépést tartottak volna velük. Száz százaléknyi emelkedést lehet átlagban venni; az alacsony behozatali díjtelek ennek következtében a belföldi iparnak nem nyújtanak kellő védelmet. A Romániával határos némely államban, mint Csehszlovákiában, az árakat átlag harminc százalékkal adják olcsóbban; az olcsó áru mellé járul még a behozatal alacsony díja is, aminek következtében az a veszély tenyegeti a román piacot, hogy külföldi áru fogja elözönlöni és emiatt az iparvállalatok is veszélybe kerülhetnek. Nem is szolva arról, hogy ilyen körülmények között újabb alapításokra gondolni sem lehet. Emiatt követeli a Munkaadó Szövetség a régi behozatali vámnak a piaci árak emelkedésével arányos felemelését.

A mai valutapiac

Különösebb mozgalmasság ma sem jelentkezett a piacon. Az árak egyelőre tartják magukat és a román karácsonyi és újévi ünnepek utánig, hacsak a külföldi relációkban rendkívüli események nem történnek, nagyobb változások nem is várhatók. Az árak így alakultak: osztrák korona 362-366, belföldi magyar korona 179-162, cseh korona 566-571, francia frank 9-80-9-90, svájci frank 34-00-34-50, dollár 198-199, font sterling 850-855, lira 8-50-8-55, dinár 2-35-2-40.

Valutapiac január 4-én:

Bukarest. Devizák: Páris 984, London 855, Newyork 200, Róma 854, Zürich 34-50, Prága 584, Bécs 28, Budapest 110, Varsó 45.

Bukarest. Valuták: Napoleon 750, márká —, leva 130, török lira 100, font sterling 852, francia frank 10-30, svájci frank 35-00, olasz lira 880, drachma 390, dinár 215, dollár 215, lengyel márká 40, osztr. korona 28, magyar korona 60, cseh korona 560.

Zürich. Nyitás—Zárás: Newyork 574-5-574-25, London 2463-5-2457, Páris 28-20-28-25, Milano 2460-2468-5, Prága 1670-1670, Budapest 301-25-301, Belgrád 640-642-5 Bukarest 295-295, Varsó —, Bécs 80-75-80-75, Berlin 125-125.

A vasárnapi munkaszünet feiffüggesztése. Bukarestből jelentik: A belügyminiszter a Sfatul Negustoresc intervenciójára megengedte, hogy az üzletek karácsony és újév előtti vasárnapokon, vagyis január 6-án és 13-án egész napon át nyitva tarthassanak.

A munkások idegenadója. Megírtuk, hogy a kolozsvári városi tanács eltérően az ország többi városától, a rendes munkafeltételekkel leszerződött idegen munkásoktól is, épügy mint az átutazó és néhány hetet ittöltő szállodai vendégektől napi tíz lejes idegenadót szed. Kolozsváron kívül állítólag csak Karánsebesen van még ilyen intézkedés és hír szerint Marosvásárhely akarja mostanában az új adót bevezetni. A Munkaadók Szövetsége beadványban fordult a városhoz, amelyben kijelentette, hogy a tíz lejes idegenadót a munkások

feltétlenül áthárítanak a munkaadóra és ez a körülmény — tekintve, hogy az itteni üzemek tekintélyes száma idegen szakmunkással dolgozik — a városban és a város körül lévő iparvállalatok olyan megterhelését vonná maga után, amely egyik-másik vállalatot tönkre is teheti. Ez nem lehet célja a városnak, a Szövetség tehát kéri, hogy a szerződéses munkásoknál tekintsenek el az idegenadó fizetéséről. Abban az esetben, ha a tanács a memorandumban foglalt kívánásokat visszautasítaná, a munkaadók felsőbb helyen szorgalmazták a jogorvoslást.

Az ország bélyegjövödelme az elmúlt esztendőben. Bukarestből jelentik: A pénzügyminisztérium hivatalos kimutatása szerint az államkincstár 1923 április 1-től november 23-ig bélyegilletékek és cégbejegyzések címén tekintélyes összeget vett be. Bélyegeladásból 214,522,704 lejt. Az előző évhez képest 54,522,704 lejjel többet. A bejegyzések láttamozásából 246,662,376 lejt. Vagyis az előző évhez képest 42,532,376 lejjel többet. Bejegyzési díjakból 400,533,645 lejt. 45,433,645 lejjel többet, mint tavaly. Örökösödési és adományozási adóilletékekből 78,680,281 lejt. Az előző évhez képest 7,507,281 lejt a többet. Bíróságokból 10,468,202 lejt, 3,807,771 lejjel többet, mint tavaly ilyenkor. Egyenérték címén 487,645 lejt folyt be. A tavalyhoz képest 43,246 lejt a többet. Marhalevelekből és más átirásokból 2,071,955 lejt. A bevételek csupán ennél a tételnél kevesebbek, mint tavaly, még pedig 144,044 lejjel. A magánvasutak bélyegdíja címén 325,943 lejt jövedelem folyt be. 149,943 lejjel több mint tavaly. Valamennyi összeg együttesen 953,732,759 lejt 54 banit tesznek ki. Vagyis 153,514,959 lejt 54 banival több, mint tavalyi hasonló időszakban.

SPORT

A budapesti Vasasok győzelme Spanyolországban. A budapesti Vasasok vasárnap 2:0 arányban legyőzték a világhírű Barcelonát. Megelőző nap a Vasasok szüenvedtek 7:2 (4:0) arányú vereség. A Barcelona a revámsmérkőzésre több tartalékkal állott ki, ez azonban semmit sem von le a budapesti csapat győzelmének értékéből.

Harmincnégy nemzet vesz részt a párisi olimpián. A francia olimpiai bizottság hivatalosan közölte a sajtóval, hogy eddig harminc-négy nemzet nevezése érkezett be az olimpiászra. Előre láthatólag tehát imponzus lesz a nemzetek kiváló sportférőfiainak találkozója.

* Az előkelő közönség minden kávéházban, barban, cukrászdában a Bäumel, Steiner és Társa rt. lugoji cég királyi udvari szállítók „Besco” likörkülönlegességeit kéri 4

Besco

Max Brotmann Bukarest,

Str. Apolodor 33. külön osztályt létesített és elvállalja a kereskedelem és ipar körébe vágó érdekek képviselőit, bankoknál, központi szerveknél, autorításoknál stb. stb.

Ön ezzel megtakarítja
a Bukarestbe való utazás
idejét és költségeit.

Referenciák: Bukarest összes nagybankjai.

KÖZPONTI BAR

Szenzációs újévi műsor!
Világvárosi attrakciók!

Rica Maca és Alexander

Janson Duo Karyn Nelson

Edith és John Clark

Hans Oldais Garvay Bessi

Myra Kaaden Clara Segal

Karman Etta Szigeti Joli

WORONOWSKY

Márton Sári Georgete Krainitz

Marcella Halász

Kezdete 9 és fél órakor

Meglepő olcsó árak!
December 1-től dec. 15-ig
15% engedmény!

HA

Meglepő olcsó árak!
December 1-től dec. 15-ig
15% engedmény!

jó, olcsó, szép és praktikus
karácsonyi ajándékot akar venni, úgy vásároljon

Heliosnál, Főter 7.

Mindenemű kötöttáru, kabát, jumper, női és férfi mellény, női és gyermekruhák, sálak, sapkák stb.
Az előírt gyári árakból

15% engedmény

15% engedmény

A MAC
Szombat délután
Este: A
Vasárnap délu
Este: B
Hétfő délután
Este: A
Kedd délután
Este: C

Select
díj család
ban. A film
jászák. Be

Urán
dráma 5 fe
Hans Hiere
film. Befej

Apoll
díj dráma
nyeteg éle
a legihete
és Grete V

ba

ERDÉLYRÉS
sztalosok fu

Prin

Kapható
Havas De
Timfoc

Háro

KA
halko
a leg

Gyár
halko
T

Kaphatók

VASA

SAJA

Tela

★

IZ

Cal

Min

ből

mél

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

A MAGYAR SZÍNHÁZ HETI MŰSORA

Szombat délután: Sulamith.
Este: A csodaszarvas.
Vasárnap délután: Falurossza.
Este: Nincs előadás.
Hétfő délután: Szenes legény szenes leány és Bajazzók
Este: A mandarin.
Kedd délután: Florika szerelme.
Este: Cigánygrófnő.

MOZGÓK MŰSORA

Szombat, január 5.

Select-Mozgó: A bíró tévedése. Megrendítő családi dráma a bírók életéből 5 felvonásban. A filmet a német művészgárda legelőbbjei készítették. Befejezésül egy kitünő vígjáték.

Uránia-Mozgó: Az én boszom. Bűnügyi dráma 5 felvonásban. Harry Higgs szerepében Hans Hierendörfer. Rendkívüli kalandokkal teli film. Befejezésül egy kétfelvonásos vígjáték.

Apollo-Mozgó: a halálarcu ember. Megrendítő dráma 5 felvonásban egy halálarcu szörnyeteg életéből. Főszerepben Mindszenty Mária a legtehetségesebb magyar drámai művésznő és Grete Volkmax.

Ha művész kivételül

Butort, zongorát
Marosvásárhelyre
SZÉKELY ÉS RÉTI
ERDELYRÉSZI BUTORGYÁR RESZV.-TÁRS. butortermékek, sztalosok, furniárszükségleteiket legelőbbban itt szerezhetik be

Prima bácskai kender
Kapható:
Havas Daxó
Timisoara

Három új szó:
KALLA
halkonzervek a legjobbak!
Gyártja a „Kalla” halkonzervgyár Timisoara
Kaphatók minden fűszer- és csemegekereskedésben

VÁSÁROLJON A TERMELŐNÉL! EREDETI GYÁRI ÁRAK!
GYAPJUIPAR R.-T.
SAJÁT GYÁRTMÁNYU GYAPJUSZÖVETEK. CLUJ, CALEA VICTORIEI 24.

INDUSTRIA TEXTILA ARADANA SOCIETATE ANONIMĂ
Románia legnagyobb textilgyára Arad
ARADI TEXTILGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
Telefon 758

Izrael & Co. szőrmeáruháza Cluj
Calea Victoriei (v. Kossuth Lajos-utca) 2. szám alatt
Mindenféle szőrmeből nagy választék mélyen leszállított árakkal
Vadbőröket minden mennyiségben veszünk

NYILTTÉR

E rovatban közölték a szerkesztőség nem felelős

Határozat a mozgóbotrányban

Jegyzőkönyv,

felvétel 1924 január 5-én a „REJTELMEK HÁZA” film ügyében.

A feleknek és pedig a „Select” és „Uránia” mozgókat igazgatóinak meghallgatása után a választott bíróság a következő határozatot hozta: Tekintettel arra az óriási sikerre, melyet ezzel a filmmel eddig mindenütt elértek és tekintettel arra, hogy a „Select” és „Uránia” mozgószínházak termei előreláthatólag kicsinyeknek fognak bizonyulni a nagyszámú látogatók befogadására a „Rejtelmek háza” című film úgy a „Select”, mint az „Uránia” mozgóban elő fog adatni és pedig január hó 7-ével kezdődőleg a Select-Mozgóban, január hó 11-ével kezdődőleg az Uránia-Mozgóban, a 400.000

Leit kitevő kölcsöndíjat mindkét mozgószínház egyenlő arányban fizeti, a napi bevételek szintén mindkét mozgó közt egyenlő arányban fognak felosztani.

Mosjoukine s. k. a választott bíróság elnöke

Tudomásul vesszük fenti határozatot és a köztünk fennállott különbséget elintéztünk tekintjük. Kérjük Cluj város közönségét, hogy az óriási anyagi áldozatra és a film kiválóságára való tekintettel a mozgókat minnél többen látogassák.

Select-Mozgó igazgatósága
Uránia-Mozgó igazgatósága

GARDI és TÁRSA
Fényképezési műtermei
Cluj-Kolozsvár, str. Saguna (v. Bartha Miklós-utca) 13
Por/tek, gyermekfelvételek, nagyítások

Nagy karácsonyi vásár

Szabó Jenő

női divatáruházában

Cluj, Calea Regele Ferdinand 5.

- Jó mosó tenniszflanell . . . 29 lei
- Csikos ruhaflanell . . . 33 lei
- Mintás szövet 39 lei
- Jóminőségű mosókreton 39 lei
- Mintás mosóbársony . . 106 lei
- Duplaszéles ruhaszövet . 78 lei
- 140 cm. széles szövet . . 135 lei
- 140 cm. férfi ruhaszövet 196 lei
- Velourszövet kabátra . . 250 lei
- Francia zefir férfiingre . 45 lei
- Fehérneműre való mosott sifon 31 lei
- Duplaszéles mintás seilyemliberti 138 lei
- Fekete kabátplüss 450-től 1100-ig
- Kabátplüss szürke, barna és fekete 530 lei
- Foulardselyem ruhára . 250 lei

Nagy maradék vásár

Mélyen leszállított árak!

bat, 1924 január 5
unkaadóra és ez a kö
z itteni ázemek tekinté
nkással dolgoznak
rúl lévő iparvállalatok
maga után, amely
kre is teheti. Ez nem
vetség tehát héri, hogy
kiútsenek el az idege
z esetben, ha a tanács
ívanságokat visszautat
helyen szorgalmazzák
ővedelme az elmúlt
jelentik: A pénzügy-
tatása szerint az állam-
november 23-ig bélyeg-
címén tekintélyes össze-
ből 214,522.704 lejt
22.704 lejjel többet,
ól 246 662.376 lejt
est 42,532.376 lejjel
1 400,533.645 lejt
mint tavaly. Örökös-
etésekből 78,680.281
7,507.281 lejt a több-
lejt, 3,807.771 lejt
kor. Egyenérték címén
ralyihoz képest 43.246
l és más átírásokból
csupán ennél a tétel-
g, még pedig 144.044
redija címén 325.943
9.943 lejjel több mint
gyüttesen 953,732.759
agyis 153,514.959 lejt
yi hasonló időszakban.
RT
sok győzelme Spa-
sti Vasasok vasárnap
világhírű Barcelonát.
nevedtek 7:2 (4:0)
a a revánsmérkőzésre
a azonban semmit sem
győzelmének értékéből.
et vesz részt a pá-
cia olimpiai bizottság
hogy eddig harminc-
ett be az olimpiásra.
zás. lesz a nemzetek
zása.
inden
lában
a rt.
llitók
kéri 4
Bukarest,
lyt létesített és elvál-
körébe vágó érdekek
onti szerveknél, auto
b. stb.
gtakarítja
ló utazás
ltségeit.
összes nagybankjai.
ONTI
R
évi műsor!
rakciók!
Alexander
Karyn Nelson
n Clark
Garvay Bessi
Clara Segal
Szigeti Joli
YSKY
Georgete Krainitz
Halász
órákor

